

Pravidla bibliografické citace pro katedru filmových studií

Katedra filmových studií se rozhodla v rámci svých projektů, veškeré studentské písemné práce nevyjímaje, využívat a rozšířit normu již standardizovanou odborným filmovědným časopisem *Illuminace*, a sice následujícím způsobem:

1. Sekundární prameny

1.1 Monografická publikace

Autor knihy, *Název knihy*. Místo vydání: Nakladatelství rok vydání, strany.

Rudolf Skopec, *Dějiny fotografie v obrazech 1890-1945*. Praha: Orbis 1963, s. 492-493.

1.2 Příspěvek ze sborníku

Autor příspěvku, *Název příspěvku*. In: Jméno/ Jména editorů (ed./eds.), *Název sborníku*. Místo vydání: Nakladatelství rok vydání, strany.

Patricia Holland, Sweet it is to scan: personal photographs and popular photography. In: Liz Wells – John Hawkins (eds.), *Photography: A critical Introduction*. London – New York: Routledge – Blacksmith 2003, s. 117-164.

1.3 Článek z časopisu

Autor článku, *Název článku*. *Název časopisu* ročník, rok vydání, číslo vydání, strany.

Petra Trnková, Club deutscher Amateurphotographen in Prag a jeho umělecké směřování na počátku 20. století. *Historická fotografie* 3, 2004, č. 1, s. 5-15.

1.4 Novinový článek

Autor článku, *Název článku*. *Název článku* ročník, rok vydání, číslo vydání (datum vydání), strany.

Tomáš Němeček, Osm vražd – a co dál. Debata o dětské kriminalitě. *Respekt* 15, 2002, č. 45 (1. 11.), s. 3, 6.

1.5 Formy opakované citace

Existují různé varianty opakované citace. Tu vhodnou vybereme v závislosti na délce poznámkového aparátu, na tom, zda se opakovaná citace objevuje ihned za citací původní nebo zda se v poznámkovém aparátu existuje více poznámek pramene jednoho autora.

a/ T. Němeček, c. d., s. 3n.

b/ Tamtéž

c/ T. Němeček, c. d. (pozn. 3), s. 3nn.

d/ T. Němeček, Osm vražd..., s. 3.

Vysvětlivky: s. 3n = strana 3 a následující.

s. 3nn = strana 3 a několik následujících.

Variantu b/ je možné užít pouze v případě, že původní odkaz bezprostředně předchází. V jiných případech doporučujeme užít varianty c/, která je jednoznačně čtenáři nejvstřícnější. V tomto případě si ale musíme dát opravdu velký pozor na číslo poznámky, uvedené v závorce, v případě rozšiřování textu!

1.6 Internetový pramen

Citace i internetového pramene je upravena normou ČSN ISO 690-2 z ledna 2000.¹ Katedra filmových studií přebírá tuto normu ve zjednodušené podobě. Vzhledem k rozmanitosti internetu není možné uvést všechny varianty bibliografických záznamů. Podstatou citace internetového zdroje je především zachování plně identifikovatelnosti a lokalizace textu. Důležitá je přesná identifikace textu (autor, název apod.), přesná webová adresa (tedy pokud možno nejen označení domény) a datum citace, protože medium internetu umožňuje stálou proměnu stránek v čase.

a/ odkaz na tiskem zveřejněný text (příkladem je kniha, analogicky lze využít u článků ze sborníku a periodik):

Autor: *Název knihy*. Místo vydání: Nakladatelství rok vydání, strany. Dostupný na WWW: <<http://film.ff.cuni.cz/htm/0001.htm>> [cit. datum].

Ivan Klimeš: Vítejte v baroku! První záběr Ďáblovy pasti. In: Petr Kopal (ed.): *Film a dějiny*. Praha: NLN 2005, s. 183-196. Dostupný na WWW: <http://www.resbohemica.org/open_article.php> [cit. 28. 10. 2006].

b/ Odkaz na text zveřejněný primárně na internetu:

Autor: Název příspěvku. *Internetové periodikum*, ročník vydání, rok vydání, číslo vydání. Dostupný na WWW: <<http://film.ff.cuni.cz/htm/0001.htm>> [vyšlo 20. 6. 2006; cit. 28. 10. 2006].

Jana Voplakalová: Cinepur v Roxy: Peeping Tom / Vražda jako filmové umění. *Cinepur*, bonus – články pouze v on-line verzi časopisu. Dostupný na WWW: <<http://www.cinepur.cz/article.php?article=43>> [vyšlo nedat.; cit. 28. 10. 2006].

2. Primární prameny

Uvedení primárního pramene není tak striktně vázáno pravidly, jako bibliografická citace sekundární literatury. Řídíme se především logikou s cílem jednoznačně identifikovat pramen. Uvedené příklady jsou doporučené a nelze je vždy aplikovat na všechny druhy archiválií a jiných primárních pramenů.

2.1 Primární archivní pramen

Pokud možno přesné označení archiválie. Archiv (zkratka), fond Název fondu (zkratka), sign. číslo signatury / k. číslo kartonu apod., l. číslo listu /s. číslo strany apod. (pokud existuje).

Filmpolitik in Böhmen und Mähren, autor Herrmann Glessgen, nedatováno [léto 1939]. NA, f. ÚŘP 109, sign. 109-12-112.

Text smlouvy mezi firmou Cautio Treuhand GmbH a Milošem Havlem, Praha 26. dubna 1940. BAB, f. R 55 (RMVP), k. 498.

2.2 Audio(vizuální) záznam jako primární pramen

Pokud možno přesné označení audio(vizuálního) záznamu. Archiv (zkratka), fond Název fondu (zkratka), sign. číslo signatury apod., přesnější určení záznamu (stopáž, metráž apod. - pokud je odůvodněné a pokud lze dohledat).

2.3 Živý rozhovor s pamětníkem

Rozhovor s Milanem Otáhalem vedený Miroslavem Vaňkem v Praze dne 13. 12. 2003.

2.4 Zveřejněné audio(vizuální) a filmové dílo

V praxi psaná textů v oboru filmové vědy se s odkazem na film setkáváme velice často. Ani zde nejsou stanovena jednoznačná pravidla. Stupeň podrobnosti filmografického údaje závisí na záměru textu a jeho autora.

Obecně je možné jako minimální filmografické údaje doporučit:

a/ v případě filmu, který byl v minulosti oficiálně exploatován v českých zemích (včetně uvedení v televizi apod.):

Český distribuční název filmu (Originální název; Autor, rok světové premiéry filmu).

Harry Potter a kámen mudrců (Harry Potter and the Sorcerer's Stone; Chris Columbus, 2001).

b/ v případě filmu, který nebyl nikdy v minulosti oficiálně exploatován v českých zemích:

Originální název filmu (Autor, rok světové premiéry filmu).

V běžných případech doporučujeme odkaz na film obohatit také údajem o producentovi díla.

3. Odkazový aparát

Odkazy na prameny jsou v rámci prací na katedře filmových studií uváděny v textu horním indexem arabskými číslicemi.

Poznámkový aparát může být v závislosti na charakteru a délce textu a rozhodnutí pedagoga umístěn buď za celým textem nebo v poznámce pod čarou na stránce, na které je umístěn hlavní text.

Soupis literatury

Samostatnou kapitolou užití bibliografických údajů je soupis použité literatury či doporučené literatury k tématu.

Bibliografický záznam tvoříme stejně, jako v případě odkazů na literaturu v poznámkovém aparátu v tím rozdílem, že musíme formálně vyřešit, podle jakého klíče budeme za sebou záznamy řadit.

V soupisu literatury můžeme například vytvořit samostatné věcné podkapitoly. V obecné rovině však platí, že záznamy v soupisu literatury řadíme většinou podle abecedy – příjmení autora. V tomto případě je velmi žádoucí provést inverzi jména a příjmení autora a také např. graficky zvýraznit příjmení (např. kapitálkami).

HOLLAND, Patricia, Sweet it is to scan: personal photographs and popular photography. In: Liz Wells – John Hawkins (eds.), *Photography: A critical Introduction*. London – New York: Routledge – Blacksmith 2003, s. 117-164.

SKOPEC, Rudolf, *Dějiny fotografie v obrazech 1890-1945*. Praha: Orbis 1963, s. 492-493.

V případě inverze vkládáme mezi příjmení a jméno čárku. V tomto případě je možné z estetických důvodů také zařadit za jméno místo čárky dvojtečku.

Problém může nastat v případě soupisu literatury, která obsahuje odkazy na novinové (event. též časopisecké) články. V novinových člancích totiž velmi často chybí jméno autora a také řazení podle tohoto údaje může být bezpředmětné. V případě rozsáhlejšího soupisu článkové bibliografie, zvláště v případě, kdy mají články částečně či úplně funkci zkoumaného subjektu (např. při historickém výzkumu reflexe nějakého jevu v denním tisku) doporučujeme oddělit

článkovou bibliografii od seznamu ostatní literatury a řadit ji podle logiky výzkumu např. chronologicky.

Důležité zkratky:

- s. strana
- č. číslo
- cit. citováno
- c. d. citované datace, již citováno výše
- b. d. bez datace, není uveden rok / datum vzniku pramene
- b. m. bez místa, není uvedeno místo vzniku pramene
- nestr. nestránkováno
- dtto tamtéž (v případě opakované citace pramene)
- f. fond
- sign. signatura
- k. karton

Seznamy zkratk pro obor filmové vědy nejdůležitějších archivních institucí viz [Archivní síť v České republice a v zahraničí](#)

Podstatná doporučení závěrem:

- začněme zdánlivou banalitou: za každým **interpunkčním znaménkem** (s výjimkou některých případů pomlček) nezapomeňme udělat jednu mezeru. Na konci záznamu neopomiňme vložit tečku.
- veškeré naše doplňující údaje odlišíme od informací citace **hranatými závorkami**. Do hranaté závorky patří např.: informace doprovodné (knihovní signatura rukopisu a určení knihovny, ve které může čtenář tento nevydaný text dohledat), výpustě v citacích textů [...], opravy chybných čísel periodik a překlepů, doplnění pravých jmen k pseudonymům, překladů k originálním údajům a naopak, atd.
- **geografické názvy** uvádíme vždy v jazyce originálu. Cizí ženská jména nepřechylujeme. Snažíme se dodržet také všechny formální znaky – psaní velkých písmen, diakritiku (v odůvodněném a výjimečném případě, kdy od jejího dodržení upustíme, musíme toto pravidlo dodržet u všech znaků, nejen těch, které nezná náš textový editor v počítači). V případě transliterace v jiné než latinské abecedy se držíme platných norem – např. česká státní norma transliterace cyrilice ČSN 01 0185-1975, ČSN ISO 9 (01 0185).
- soupisy pramenů pořizujeme vždy **přesně, pozorně a kompletně**. Pokud například ve spěchu v názvu článku v poznámkách z knihovny zkrátíme slovo "československý" na "čs.", budeme po několika dnech v paměti těžko vzpomínat, jaká byla správná varianta názvu a zbytečně si přiděláme práci ověřováním správnosti.
- vždy, pokud je uvedeno, vypisujeme **celé jméno a příjmení** autora. V případě, kdy autor užil pseudonym a my známe pravé jméno autora, můžeme toto jméno uvést v hranaté závorce. Např: AMB [= A. M. Brousil], Jan Žalman [= Antonín Novák].
- **chyby v názvu** sekundárních pramenů se neopravujeme. Chyby související s edicí pramene, např. nesprávně vytištěné číslo vydání periodika uvedeme na pravou míru za originálním údajem v hranaté závorce.

- vždy, pokud je to možné, upřednostňujeme odkazy na **původnější literaturu** před odkazy na literaturu, která již danou informaci zprostředkovává. Pokud je to možné, dáme s historické práci přednost odkazu na primární pramen pře odkazem na sekundární literaturu.
- zjištění bibliografické informace z **angloamerické literatury** vyžaduje v řadě případů relativně velkou zkušenost. Ve sporných situacích můžeme svůj záznam porovnat s profesionálním knihovnickým záznamem (pozor, knihovní norma je v mnoha ohledech odlišná od naší, ale věcně by se měla shodovat) v knihovně či na internetu, případně se neostýchejme otázku položit přímo pracovníku knihovny nebo svému pedagogovi.

-td

Použitá literatura:

Bibliografické citace. ČSN ISO 690. Praha: Český normalizační institut 1996.

Umberto Eco, *Jak napsat diplomovou práci.* Olomouc: Votobia 1997, s. 196-226.

Pokyny pro bibliografické citace. *Illuminace* 17, 2005, č. 3 (59), nestr. [s. 191].

Jadwiga Šanderová, *Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách.* Praha: Slon 2005, s. 87-106.;

Zdeněk Šesták, *Jak psát a přenášek o vědě.* Praha: Academia 2000, s. 39-42.

Miroslav Vaněk, *Orální historie ve výzkumu soudobých dějin.* Centrum orální historie ÚSD, Praha 2004, s.172-173.

¹ Tamtéž, s. 104-106.